

نگاهی به آزمایشگاه‌های موجود در دانشکده‌های مدیریت جهان

مه‌دی گودرزی^۱

محمدحسین قربانی^۲

چکیده

در سطح جهان، نظام آموزشی دانشگاه‌ها در پاسخگویی به نیازهای جامعه، دچار تغییر و تحول می‌شوند. در این راستا زیرساخت‌های تحقیق، نقش مهمی در تمامی زمینه‌های علمی به خصوص علوم انسانی برای پیشرفت دانش دارند. یکی از زیرساخت‌هایی که بسیاری از دانشگاه‌های علوم انسانی در تلاش برای راه‌اندازی آن هستند، آزمایشگاه مدیریت است. بررسی امکانات آموزشی و پژوهشی در بسیاری از دانشگاه‌های جهان اعم از دانشگاه‌های تراز اول در حوزه مدیریت مانند آکسفورد و ام‌آی‌تی تا دانشگاه‌هایی که در سطح متوسطی قرار می‌گیرند نظیر ناتینگهام و اوترخت، حاکی از این است که بسیاری از این دانشگاه‌ها، اقدام به راه‌اندازی مکانی تحت عنوان آزمایشگاه در حوزه علوم مدیریت و اقتصاد نموده‌اند. اطلاعات مورد نیاز در این تحقیق از روش مطالعه کتابخانه‌ای گردآوری شده است. نتایج نشان می‌دهد آزمایشگاه‌های موجود در حوزه مدیریت را می‌توان در چهار قالب آزمایشگاه‌های نوآوری، رفتاری، مالی و جامع طبقه‌بندی کرد. هم‌چنین نتایج نشان می‌دهد راه‌اندازی و استفاده از یک آزمایشگاه مدیریت در درجه اول نیازمند یک راهبرد مشخص، برنامه کلان، همکاری مدیران ارشد دانشگاه و دانشکده‌های زیرمجموعه، اعضای هیأت علمی و دانشجویان شاغل به تحصیل می‌باشد

واژه‌های کلیدی: آزمایشگاه‌های دانشکده مدیریت، آزمایشگاه نوآوری، آزمایشگاه مالی، آزمایشگاه رفتاری، آزمایشگاه جامع

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۶/۲۶

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۸/۱۳

مقدمه

با آن فاصله دارند، مأموریت سومی برای دانشگاه‌ها، فراتر از آموزش و پژوهش تعریف شده که انتقال توانمندی‌ها به جامعه است (وایسما، ۱۳۹۵).

بر اساس این تعریف، دانشگاه مجبور است با دانشی که تولید می‌کند، برای جامعه، خلق ارزش کند. امروزه تعداد زیادی از سازمان‌های تحقیق و توسعه صنعتی،^۳ برنامه‌های خود را برای پژوهش‌های بنیادی برچیده‌اند چرا که دریافتند که مقیاس

از زمان تأسیس جندی‌شاپور به عنوان یکی از باستانی‌ترین دانشگاه‌های خاورمیانه تا به امروز که بیش از پانزده قرن می‌گذرد، دانشگاه‌ها سیر تحول و تکامل پرفراز و نشیبی را طی کرده‌اند. در هر دوره‌ای از تاریخ، نهادهای علمی با وجود تفاوت در الگوهای فعالیت، در یک اصل مشترک بودند و آن کمک به برطرف کردن نیازهای جامعه با تولید دانش کاربردی و اعمال آن در عرصه عمل بوده است. در دانشگاه‌های نسل سوم که در ایران اکثر دانشگاه‌ها

۱. استادیار مدیریت صنعتی دانشگاه علامه طباطبائی

۲. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی دانشگاه علامه طباطبائی (نویسنده مسئول) H_ghorbani91@yahoo.com

برای راه‌اندازی آن هستند، آزمایشگاه مدیریت است. در حال حاضر به آزمایشگاه مدیریت، به عنوان یک مؤلفه ارزشمند در تحقیقات و آموزش دانشگاه‌ها تکیه می‌شود. توسعه آزمایشگاه می‌تواند باعث ارتقای تولید محصول و در نتیجه درآمدزایی دانشگاه شود.

بررسی امکانات آموزشی و پژوهشی در بسیاری از دانشگاه‌های سراسر جهان اعم از دانشگاه‌های تراز اول در حوزه مدیریت هم‌چون آکسفورد، امپریال کالج لندن^۳ و ام‌آی‌تی^۴ تا دانشگاه‌هایی که در سطوح متوسطی قرار می‌گیرند نظیر ناتیگهام و اوترخت، حاکی از این است که بسیاری از این دانشگاه‌ها، اقدام به راه‌اندازی محلی به عنوان آزمایشگاه^۵ در حوزه علوم مدیریت و اقتصاد نموده‌اند. به طور عمومی، آزمایشگاه‌های مستقر در دانشگاه‌ها دستیابی به چند هدف را در بین دانشجویان دنبال می‌کنند (Shulman and Tamir, 1973).

- ارتقای مهارت‌های فکری و عملی
 - کمک به یادگیری مفهومی
 - توسعه توانمندی‌های شناختی
 - کمک به درک و شناخت ماهیت دانش و فعالیت‌های تحقیقاتی
 - ارتقای گرایش به انجام کارهای تحقیقاتی
- بر همین اساس در تحقیق حاضر به این موضوع که دانشکده‌های مدیریت در جهان به راه‌اندازی چه آزمایشگاه‌های تخصصی در ارتباط با رشته‌های ارائه شده خود اقدام کرده‌اند، پرداخته شده است. برای گردآوری اطلاعات مورد نیاز از روش مطالعات کتابخانه‌ای (شبه اینترنت، اسناد و منابع کتابخانه‌ای، مقالات و بانک‌های اطلاعاتی داخلی و خارجی) استفاده شده است.

۱. ادبیات نظری

۱-۱. مفهوم آزمایشگاه

اصطلاح آزمایشگاه^۶ دارای یک پیش‌زمینه زبانی چندوجهی است. آزمایشگاه مکانی است که توسط متخصصان به منظور انجام آزمایش برای تحقیق و فرآیند علمی استفاده می‌شود. آزمایشگاه شیمی، فیزیک، پزشکی، ژنتیک و ... از این دسته هستند (Dittrich, 2015). در دیکشنری وبستر^۷ آزمایشگاه به عنوان مکانی معرفی شده که برای مطالعه تجربی در علوم و یا برای آزمایش و تحلیل مجهز شده است. یک مکان که فرصت

پژوهش‌های بنیادی آن‌ها کوچک شده و در پی جستجوی راه‌حل‌های دیگر هستند. این موضوع موجب شد که همکاری با نهادهای دانشگاهی ضروری شود. دانشگاه‌های باتجربه سودمندی‌های چشم‌گیری را از دستیابی به منابع و دانش شرکت‌ها دریافت می‌کنند. آزمایشگاه‌های معروفی هم‌چون آزمایشگاه بل^۱ و آزمایشگاه‌های شل^۲ در هوستون و آمستردام، به مراکز سودآوری تبدیل شده و قراردادهای بزرگ پژوهش‌های بنیادی را با دانشگاه بستند. پژوهش‌های بنیادین، هم‌اکنون یک بازار جهانی به ارزش میلیاردها دلار است که به یک کالای تجاری در بازار رقابتی تبدیل شده است (وایسما، ۱۳۹۵).

در سال‌های گذشته، علوم انسانی همواره از یک بحران ساختاری رنج می‌برد. در دانشگاه‌های علوم انسانی، دانشجویان با توصیه‌های خوب به کتابخانه راهنمایی و بعد از دوران تحصیل به دل جامعه فرستاده می‌شوند. اما آن‌ها مدت‌ها است از جامعه دور بوده و تصویر درستی از جامعه خود ندارند. این روند برای علوم انسانی، که بستر تمامی علوم در جامعه است، مناسب به نظر نمی‌رسد. تغییرات فناوری و تحولات مرتبط، در حال تغییر دادن روش تحقیق در علوم انسانی است که راه‌های جدیدی برای پاسخ دادن به پرسش‌های پیچیده در مورد جامعه، فرهنگ، ارتباط و درک از فرهنگ‌ها و جوامع سراسر جهان ارائه می‌دهند. به منظور ایجاد یافته‌های جدید که درک ما را از فرهنگ، هویت، میراث و تاریخ متحول کند، پژوهشگران نیازمند دسترسی به مجموعه‌های متنوعی از داده‌های کمی و کیفی و ابزارهای پیشرفته برای فعال کردن تحقیقات و تحلیل داده‌ها هستند (Australian Academy of the Humanities, 2018).

زیرساخت‌های تحقیق نقش مهمی در پیشرفت دانش و پاسخ علمی به سوالات مربوط به ارتباط اجتماعی دارند. در طول یک دهه اخیر دیده شده است که زیرساخت‌های تحقیقاتی علوم انسانی و اجتماعی دستخوش تحول شده‌اند. دیجیتال شدن متون تاریخی در علوم انسانی، علاقه‌مندی به تحقیق با تجهیزات آزمایشگاهی در بخش‌های فلسفی کلاسیک و تاریخ باستان، علوم اجتماعی، زبان‌شناسی و علوم رفتاری و هم‌چنین گسترش علمی و تبادل علمی فراتر از مرزهای کشورها از جمله این تغییرات هستند. این موارد شیوه‌های کار و همکاری بین‌المللی علوم انسانی و اجتماعی در مقیاس جهانی را تغییر خواهند داد. از سوی دیگر، توسعه زیرساخت‌ها اغلب پیش شرط پاسخ به مسائل علمی و اجتماعی پیش‌رو از طریق پروژه‌های تحقیقاتی متمرکز بر موضوعات خاص است (Berlin, 2011). یکی از زیرساخت‌هایی که بسیاری از دانشگاه‌های علوم انسانی در تلاش

3. Imperial College London

4. MIT SLOAN SCHOOL of MANAGEMENT

5. Laboratory

6. Lab

7. Merriam-Webster

1. Bell Labs

2. Shell Lab

چرا که بسیاری از دانشکده‌ها در دانشگاه‌ها، محققان را از خارج دانشگاه استخدام می‌کنند. به صورت کلی می‌توان بیان کرد آزمایشگاه علوم انسانی، یک واحد تحقیق میان رشته‌ای است که در آن محققان و دانشجویان در یک محیط تحقیقاتی جذاب و بسیار سازنده گرد هم جمع می‌شوند (گودرزی و قربانی، ۱۳۹۷).

۱-۳. آزمایشگاه علوم مدیریت^۲

مدیریت و جمع‌آوری به‌موقع اطلاعات، به شرکت‌ها، یک مزیت رقابتی نسبت به رقبای خود می‌دهد. در دوره داده‌های کلان، تجزیه و تحلیل کسب‌وکار به طور فزاینده‌ای به عنوان کلید موفقیت کسب‌وکار شناخته می‌شود. شرکت‌ها از طریق تجزیه و تحلیل کسب‌وکارشان می‌توانند استانداردهای کیفی بالاتری از خدماتشان را ارائه کنند و هزینه‌ها و خطرات را کاهش دهند. آزمایشگاه علوم مدیریت به طور خاص برای پاسخگویی به نیازهای جدید مدیریتی، جهت انجام تحقیقات در زمینه تجزیه و تحلیل کسب‌وکار طراحی شده است که یک گروه تحقیقاتی چند رشته‌ای برای توسعه روش‌های تصمیم‌گیری، هوش تجاری و تجزیه و تحلیل کلان داده در آزمایشگاه فعالیت دارند. هدف این آزمایشگاه‌ها، به کار بردن آخرین پیشرفت‌ها در تجزیه و تحلیل تجاری، روش‌های پشتیبانی تصمیم‌گیری برای مدیران و شرکت‌ها، بهبود استفاده مؤثر از اطلاعات در اختیار مدیران است (Sdbocconi, 2018).

آزمایشگاه علوم مدیریت، مجموعه‌ای از ابزارها که شامل کارشناسان ملی و بین‌المللی است ارائه می‌دهند. این کارشناسان متخصص در تکنیک‌های کمی برای کسب‌وکار و مدیریت عمومی در زمینه‌های تجزیه و تحلیل کسب‌وکار، تحلیل و برنامه‌ریزی سناریو، شبیه‌سازی و داده‌کاوی و تجزیه و تحلیل کلان داده هستند. لازم به ذکر است که در آزمایشگاه، طراحی و برنامه‌ریزی با تکنولوژی سطح بالا^۳ صورت می‌گیرد و یادگیری تجربی، برای بررسی رویکردهای جدید ایجاد می‌شود (ibid).

۱-۴. آزمایشگاه‌های موجود در حوزه مدیریت

به طور کلی می‌توان دو دسته از آزمایشگاه‌ها را در حوزه مدیریت، از هم تشخیص داد. مبنای این دسته‌بندی، نقش و مشارکت دانشگاه یا دانشکده مدیریت در راه‌اندازی آزمایشگاه است. دسته اول آزمایشگاه‌هایی هستند که مشارکت سازمان‌های بین‌المللی، دولت و بخش خصوصی در آن‌ها چشم‌گیر است. دانشگاه یکی از ارکان اصلی تشکیل دهنده شبکه نوآوری است که در آن زیرساخت‌های آزمایشگاه قرار دارد و مسئولیت انجام بخش مهمی از تحقیقات در جهت دستیابی به هدف اجتماعی

برای آزمایش، مشاهده و یا تمرین در یک حوزه مطالعاتی را فراهم می‌کند (Merriam-webster, 2017).

تاریخچه معرفی آزمایشگاه‌ها به اواخر دهه ۱۸۰۰ میلادی برمی‌گردد. آزمایشگاه ممکن است به اتاقی که مجهز به میز آزمایشگاه و ایستگاه‌های کاری است ارجاع داده شود. اما امروزه مریمان، سیاست‌گذاران و پژوهشگران بر روی تعریف عمومی از آزمایشگاه توافق نکرده‌اند. پیشرفت‌های سریع در علم، فناوری و تحقیقات شناختی باعث منسوخ شدن تعریف سنتی آزمایشگاه شده است. در آزمایشگاه فرصت‌هایی برای افراد فراهم می‌شود تا به طور مستقیم با دنیای مادی تعامل داشته باشند و با داده‌های به‌دست‌آمده از دنیای مادی، با استفاده از ابزارها، تکنیک‌های جمع‌آوری داده‌ها، مدل‌ها و نظریه‌های علمی ارتباط برقرار کنند. اما در آزمایشگاه‌های علوم انسانی این تعامل با دنیای واقعی صورت می‌گیرد (Susan et al., 2006).

۱-۲. آزمایشگاه علوم انسانی^۱

آزمایشگاه علوم انسانی یک بخش بین رشته‌ای برای تحقیق و آموزش در دانشکده‌های علوم انسانی است. فعالیت‌های آزمایشگاه، حول محور علوم انسانی متمرکز است و موضوعات مربوط به ارتباطات، فرهنگ، شناخت و یادگیری را مورد هدف قرار می‌دهد. البته بسیاری از پروژه‌ها در همکاری با علوم اجتماعی، پزشکی، علوم طبیعی، مهندسی و علوم الکترونیک صورت می‌گیرند. در واقع آزمایشگاه، محققان علوم انسانی را قادر می‌سازد با رشته‌های دیگر در تعامل باشند تا چالش‌های علمی پیش رو برای درک، توضیح و بهبود وضعیت انسان را درک کنند (Lund, 2018).

آزمایشگاه علوم انسانی یک چشم‌انداز جدید پژوهش در علوم انسانی و اجتماعی و در واقع توسعه یک زیرساخت تحقیقاتی برای علوم انسانی است. این آزمایشگاه، مکانی برای محققان، اساتید و دانشجویان دانشکده‌ها و کاربران در سراسر دانشگاه است که میزبان فناوری، روش‌شناسی، مدیریت داده‌ها و اطلاعات آرشیوی و دامنه وسیعی از پروژه‌های تحقیقاتی است. آزمایشگاه‌های علوم انسانی، عرصه‌ای برای همکاری بین افراد دانشگاهی و ذینفعان خارجی در آموزش، صنعت و مؤسسات عمومی و خیریه مانند موزه‌ها، کتابخانه‌ها و ... در سطح محلی، ملی و بین‌المللی را فراهم می‌آورند. آزمایشگاه دارای محیطی پویا است که محققان را قادر می‌سازد تا روش‌های سنتی و جدید را ترکیب کنند و با رشته‌های دیگر تعامل داشته باشند. آزمایشگاه در علوم انسانی معاصر، با تأکید فزاینده بر ابزارهای دیجیتال، قدرت محاسباتی و روش‌های ترکیبی، پیش‌تاز ارائه زیر ساخت‌ها است. این آزمایشگاه به هیچ وجه به علوم انسانی محدود نمی‌شود.

2. Management Science Laboratory

3. High-Tech

1. Humanities Lab

آزمایشگاه‌های نوآوری با هدف ایجاد راه حل‌های پیشرفته برای چالش‌های بزرگ حال و آینده و پرداختن به مشکلات بزرگ سازمان‌ها، برای گرد هم آوردن و شتاب بخشیدن به انرژی‌های نو و مبتکرانه از سراسر دانشگاه ایجاد می‌شوند و به جای حل و فصل مسائل امروز به موفقیت فردا فکر می‌کند. آزمایشگاه‌های نوآوری، طیف وسیعی از مشارکت‌کنندگان را درگیر و مرزهای صنایع، مشاغل و فرهنگ‌ها را قطع و تمام منابع را برای دانشجویان که باید توسعه و رشد پیدا کنند فراهم می‌کند (ibid).

۱-۴-۲. آزمایشگاه بنگاه اجتماعی^۳

آزمایشگاه دیگری که در برخی دانشکده‌های مدیریت فعال است، آزمایشگاه بنگاه اجتماعی است. در سایت دانشکده کسب‌وکار مارشال دانشگاه کالیفرنیا جنوبی، چنین عنوان شده که بنگاه اجتماعی ترجمه واژه Social Enterprise است و یکی از اقسام کارآفرینی اجتماعی محسوب می‌شود. بنگاه اجتماعی کسب‌وکاری است که هدف اصلی تأسیس آن، اجتماعی است؛ یعنی بر خلاف بنگاه‌های تجاری که با هدف اصلی کسب سود برای صاحبانشان ایجاد می‌شوند، با هدف اصلی برطرف کردن مشکلات اجتماعی ایجاد می‌شود. بنگاه‌های اجتماعی برای حفظ بقاء و پایداری مالی خود، تجارت می‌کنند. نکته مهم در مورد بنگاه‌های اجتماعی این است که بخش اصلی سود حاصل شده از فعالیت‌های آن‌ها برای گسترش فعالیت‌های اجتماعی در همان بنگاه یا بنگاه‌های اجتماعی موجود سرمایه‌گذاری می‌شود (Marshall, 2018).

از طریق آموزش، ساخت‌وساز جامعه و تحقیق و توسعه حرفه‌ای، آزمایشگاه به عنوان قطبی برای تلاش‌های کارآفرینی اجتماعی در دانشگاه عمل می‌کند که پایه و اساس آن در زمینه کار و کارآفرینی اجتماعی است. این آزمایشگاه برای دانشجویان، مهارت‌های ضروری کسب‌وکار و کارآفرینی را برای تأثیرگذاری در حوزه‌هایی مانند کاهش فقر، مراقبت‌های بهداشتی، برابری جنسیتی، آموزش و پایداری فراهم می‌کند (ibid).

۱-۴-۳. آزمایشگاه مالی^۴ (علوم داده و فناوری‌های نوظهور

در حسابداری، حسابرسی و امور مالی)

فضای آزمایشگاه مالی، یک محیط یادگیری پیشرفته با کیفیت بالا و مرکز منابع داده برای پشتیبانی از تحقیقات و یادگیری تجربی است. آزمایشگاه به گونه‌ای طراحی شده که یک آزمایشگاه کسب‌وکار حرفه‌ای را شبیه‌سازی و حضور واقعی در کسب‌وکار را تداعی می‌کند. آزمایشگاه مالی، یک مرکز یادگیری فعال و اجتماعی برای دانشجویان علاقمندی است که به دنبال تبدیل

و یا اقتصادی را برعهده دارد که دانشگاه نقش کمکی یا جانبی در آزمایشگاه ایفا می‌کند. از نمونه این نوع آزمایشگاه‌ها می‌توان به آزمایشگاه نوآوری یونیسف اشاره کرد. نوع دوم از آزمایشگاه‌ها، آزمایشگاه‌هایی هستند که دانشکده‌های مدیریت یا کسب‌وکار به فراخور توانمندی‌ها و نیازهای خود در راستای کسب برتری در یک یا چند حوزه علمی خاص تأسیس می‌کنند. در این بخش، دانشکده مدیریت یا دانشگاه نقش محوری در آزمایشگاه برعهده دارد. از جمله این آزمایشگاه‌ها می‌توان به آزمایشگاه‌های علوم رفتاری، مالی و... اشاره کرد (گودرزی و قربانی، ۱۳۹۷).

۱-۴-۱. آزمایشگاه نوآوری^۱

هدف آزمایشگاه نوآوری، ترویج و ارتقای فعالیت‌های تیمی و کارآفرینی در میان دانشجویان، استادان، کارآفرینان و سایر اعضای دانشگاه است. آزمایشگاه، یک محیط کاری منحصر به فرد است که به اعضای دانشگاه اجازه می‌دهد تا ایده‌های جدید و مدل‌های کسب‌وکار خود را آزمایش کنند. به این صورت که یک فضای اختصاصی برای تیم‌های پروژه فراهم می‌کند و از طریق آموزش و مشاوره، تیم‌ها پشتیبانی می‌شوند (گودرزی و قربانی، ۱۳۹۷).

یک نمونه از آزمایشگاه‌های نوآوری، آزمایشگاه یونیسف است که در آن دانشگاه به عنوان یکی از اعضای آزمایشگاه حضور دارد. آزمایشگاه نوآوری یونیسف، فضا و مجموعه‌ای از پروتکل‌ها است که برای درگیر ساختن جوانان، فناوران، بخش خصوصی و جامعه مدنی در جهت ارائه راه‌حلی برای مشکلات موجود در جامعه ایجاد شده است. صندوق حمایت از کودکان سازمان ملل متحد (یونیسف) با استفاده از این مفهوم، درصدد حل مشکلات جوامع مختلف است. همکاران اصلی در شکل‌گیری این آزمایشگاه، دولت، سازمان‌های غیرانتفاعی مردم نهاد، دانشگاه، بخش خصوصی، جوانان و دفتر محلی یونیسف در کشور متبوع می‌باشند (Unicef, 2012).

نمونه دیگر آزمایشگاه نوآوری، آزمایشگاه‌هایی هستند که در دانشگاه‌ها ایجاد شده‌اند. برای نمونه آزمایشگاه نوآوری هاروارد که در مجاورت دانشکده مدیریت هاروارد قرار دارد. این آزمایشگاه با ۳۰،۰۰۰ فوت مربع فضا، دارای سقف کاذب، تهویه مناسب، کف بتنی، سطوح با رنگ سفید، یک کافه برای تمام ساعت‌ها، تلویزیون صفحه بزرگ در کنار یک کنترل‌کننده بازی Xbox، لابی بزرگ، دوازده اتاق جلسه، یک کلاس درس و یک کارگاه آموزشی برای ساخت دستگاه‌های پیش‌نمونه^۲ است. آزمایشگاه در اولین طبقه است و دو طبقه فوقانی به عنوان کلاس‌های آموزشی مبتنی بر تیم و فضاهای پروژه است (Harvard, 2018).

3. Social Enterprise Lab

4. Financial Lab

1. Innovation Lab

2. Prototype

جامعه است. آزمایشگاه تحقیقات رفتاری به‌طور فعال در بررسی تصمیم‌گیری و رفتار انسان نقش دارد. تحقیقات آزمایشگاه به روشن کردن برخی از سوالات پیچیده در مورد رفتار و ذهن انسان کمک می‌کند و می‌تواند شامل احساسات مصرف‌کننده، رفتار خرید آنلاین، تأثیرات برند و قیمت‌گذاری، تصمیم‌گیری گروهی و رفتار مذاکره باشد (گودرزی و قربانی، ۱۳۹۷).

با کمک این آزمایشگاه، رفتارهای ظاهراً غیر منطقی قابلیت پیش‌بینی پیدا می‌کنند و یک مدل پیش‌بینی واحد و مدل‌های ترکیبی ایجاد می‌شود. در بحث بازاریابی این آزمایشگاه، به درک اینکه چرا مردم محصول شما را ترجیح می‌دهند، کمک می‌کند. همچنین یکی از موضوعات مورد توجه در پیش‌بینی رفتار غیرعقلانی، بحث اقتصاد رفتاری است. اقتصاد رفتاری، مطالعه عوامل روان‌شناختی، اجتماعی و عاطفی رفتار اقتصادی انسان است که به توضیح غیر منطقی تصمیمات انسان با درک انگیزه‌های واقعی آن‌ها کمک می‌کند. نمونه‌هایی مثل تعصب، تأیید و اثر جمع^۱ (همان).

۱-۴-۵. آزمایشگاه جامع (علوم مدیریت)

آزمایشگاه جامع (علوم مدیریت)، به آزمایشگاهی اطلاق می‌شود که از کلیه ابزارها، تجهیزات و آزمایشگاه‌های دیگر موجود در حوزه مدیریت استفاده می‌کند. این آزمایشگاه، کار تحقیق و مشاوره در زمینه تحلیل کمی، مدل‌سازی و روش‌های بهینه‌سازی، مدیریت عملیات و مدیریت زنجیره تامین، حمل و نقل و لجستیک، مهندسی مالی، تحول و استراتژی کسب‌وکار، نوآوری و مدیریت دانش، کارآفرینی و مدیریت منابع انسانی را انجام می‌دهد. مأموریت آزمایشگاه، تولید خروجی تحقیق در سطح جهانی و بهبود مدیریت در محیط کسب‌وکار به لحاظ تکنولوژیکی است. آزمایشگاه علوم مدیریت، برای پاسخ به نیازهای مدیریتی مدرن جهت انجام تحقیق در مورد ابزارهای تحلیلی کسب‌وکار راه‌اندازی شده‌است و دارای یک گروه تحقیق چند رشته‌ای برای توسعه روش‌های تصمیم‌گیری، هوش تجاری و تحلیل کلان داده‌ها است (Msl.aueb.gr, 2018).

هدف آزمایشگاه مدیریت دستیابی به پیشرفت‌هایی در تجزیه و تحلیل کسب‌وکار و روش‌های پشتیبانی تصمیم برای مدیران و شرکت‌ها است. همچنین این آزمایشگاه به دنبال بهبود استفاده موثر از اطلاعات و اطلاعات موجود برای مدیران است و کمک می‌کند تا پرسش‌های مهم و حیاتی کسب‌وکار مطرح شود و بهترین گزینه‌ها را برای حل مشکلات موجود در اختیار کسب‌وکارها قرار دهد (Sdabocconi, 2018).

آزمایشگاه به نوعی، ابزاری برای به دست آوردن مزیت رقابتی است و باعث می‌شود بهترین شیوه‌های مدیریتی و نوآوری‌ها

تئوری کلاس درس به مهارت‌های عملی هستند و می‌توانند در یک حرفه، به خدمات مالی نفوذ کنند. آزمایشگاه هم‌چنین دسترسی به طیف وسیعی از داده‌ها را فراهم می‌کند. تمام آموزش و فعالیت‌های پژوهشی آزمایشگاه توسط مدیر آزمایشگاه و گروهی از دستیاران دانشجویی مورد حمایت قرار می‌گیرد. یک مرکز یادگیری و تدریس با آموزش هم وجود دارد که توسط مدیر آزمایشگاه و دانشکده هدایت می‌شود. در آزمایشگاه، دسترسی به کارشناسان صنعت‌های پیشرو برای سمینارها، جلسات آموزشی و کارگاه‌های آموزشی وجود دارد (گودرزی و قربانی، ۱۳۹۷).

بررسی تجارب دانشگاه‌های سرتاسر جهان، نشان‌دهنده این است که علی‌رغم تفاوت زیاد بین دانشگاه‌ها از حیث ساختار اجرایی و مدیریت آزمایشگاه‌های مالی، عموماً این آزمایشگاه‌ها در حوزه مدیریتی یک دانشکده خاص مانند دانشگاه مریلند، گوتنبرگ، آتاریو، می‌سی‌سی‌پی، میشیگان و تورنتو قرار می‌گیرند. این دانشکده، دانشکده‌ای است که گروه مربوطه یعنی گروه مالی را دارا است و مباحث اجرایی کار، کاملاً بر عهده گروه مربوطه است. برای نمونه چندین دانشگاه، مدیر گروه مالی خود را به عنوان مدیر اجرایی آزمایشگاه مالی خود معرفی کرده‌اند. البته مثال‌هایی نیز وجود دارد که این آزمایشگاه از جهت اجرا، مدیریت و حتی محل فیزیکی مجزا بوده و با همکاری گروه‌های مختلف کامپیوتر، ریاضیات، تحقیق در عملیات و ... مدیریت می‌شود (مانند دانشگاه ام آی تی). از دیگر نکات قابل توجه، وجود نمونه‌های رایج همکاری دانشگاه با بخش خصوصی هم‌چون بانک و بورس اوراق بهادار است که از نظر مالی و ارائه داده و اطلاعات، با هم همکاری می‌کنند (Uottawa, 2017).

۱-۴-۴. آزمایشگاه علوم رفتاری

محبوب‌ترین آزمایشگاه فعال در علوم انسانی و دانشکده‌های مدیریت، آزمایشگاه علوم رفتاری است. آزمایشگاهی بین رشته‌ای که مطالعات آن در زمینه علوم انسانی است. مطالعاتی با اندازه‌گیری پاسخ‌های فیزیولوژیک مانند چک کردن پوست، ردیابی چشم، میزان ضربان قلب و تجزیه و تحلیل صورت که مبتنی بر بررسی حالات رفتاری است. آزمایشگاه علوم رفتاری، تلاش می‌کند تا به این سؤال پاسخ دهد که چگونه یک رفتار در محیط اجتماعی ما به وجود می‌آید. به طور کلی موضوعات تحقیقاتی که در آزمایشگاه انجام می‌شود مربوط به رفتار سازمانی یا بازاریابی رفتاری است که به دنبال ایجاد یک راه‌حل جامع برای تمام تحقیقات رفتاری و عصبی در علوم مدیریتی می‌باشد. آزمایشگاه رفتاری، به انجام تحقیقات رفتاری در مورد موضوعات مربوط به مدیریت و کسب‌وکار کمک می‌کند و هدف آن افزایش بهره‌وری تحقیق و رشد فکری با تحقیقات با کیفیت، توسط اعضای هیئت علمی و دانشجویان و کمک به رشد علم

1. Herd Effect

سنجش و تحلیل رفتار مشتریان و مدیران کسب‌وکار احداث شده است. این آزمایشگاه با برخورداری از امکانات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری متنوع، این امکان را به پژوهشگران می‌دهد تا بتوانند با استفاده از روش‌های روز دنیا به مطالعه و تحلیل رفتاری ذینفعان مختلف بنگاه‌ها بپردازند و راهکارهای کاربردی مبتنی بر دانش را به صاحبان کسب‌وکار و تصمیم‌گیران در حوزه‌های مختلف مدیریت ارائه دهند (تهران، ۱۳۹۷).

نکته قابل توجه این است که به‌عنوان مثال در بخش آزمایشگاه علوم شناختی یا علوم رفتاری، دانشگاه‌های زیادی فعال هستند اما اکثر آزمایشگاه‌ها برای استفاده دانشکده‌های پزشکی دانشگاه‌ها ایجاد شده‌اند (گودرزی و قربانی، ۱۳۹۷).

نتیجه‌گیری

در این تحقیق به معرفی آزمایشگاه‌های موجود در حوزه مدیریت پرداخته شد. نمونه‌های خارجی آزمایشگاه‌های موجود در این حوزه بیان شد و در مورد کارکردها و فعالیت‌های این آزمایشگاه‌ها صحبت شد.

آزمایشگاه‌های موجود در حوزه مدیریت جهان را می‌توان در چهار آزمایشگاه زیر طبقه‌بندی کرد:

- آزمایشگاه نوآوری
- آزمایشگاه علوم رفتاری
- آزمایشگاه مالی
- آزمایشگاه جامع

دسته‌بندی مطرح شده، کلیه آزمایشگاه‌های موجود در دانشکده‌های مدیریت را پوشش می‌دهد. مطمئناً آزمایشگاه‌های دیگری با نام آزمایشگاه علوم شناختی، آزمایشگاه بازاریابی عصبی، آزمایشگاه بازاریابی حسی در دانشکده‌های مدیریت وجود دارند اما ابزار و تجهیزات این آزمایشگاه‌ها مشابه ابزار و تجهیزات آزمایشگاه علوم رفتاری است.

در پایان در جداول زیر به بررسی آزمایشگاه‌های فعال در دانشکده‌های برتر مدیریت جهان اشاره و نوع استفاده و زمینه علمی این آزمایشگاه‌ها در حوزه مدیریت بیان می‌شود.

همان‌طور که در جدول شماره ۱ مشخص است، آزمایشگاه رفتاری بیشترین نوع آزمایشگاه موجود در برترین دانشکده‌های مدیریت و پس از آن آزمایشگاه‌های نوآوری و مالی قرار دارند. از سوی دیگر به نظر می‌رسد آزمایشگاه‌های نوآوری بیشتر در دانشگاه‌هایی که پیشینه مهندسی و فنی قوی‌تری دارند دیده می‌شود و معمولاً با مشارکت سایر دانشکده‌های فنی موجود در دانشگاه، تأسیس و خدمات‌رسانی می‌کنند

از دل تحقیقات آن حاصل شود. آزمایشگاه مدیریت، جهت بهره‌برداری از اطلاعات ذخیره‌شده، که شرکت‌ها در اختیار دارند، اطلاعات را با مدل‌های تحلیلی قدرتمند ترکیب می‌کند که این امر می‌تواند به طور چشم‌گیری در فرایندهای تصمیم‌گیری و خلق نوآوری ایفای نقش کند. استفاده مداوم از روش‌های تحلیلی کسب‌وکار در شرکت‌ها و مؤسسات، نه تنها برنامه‌ریزی بلندمدت و تفکر استراتژیک آن‌ها، بلکه فعالیت‌های روزمره‌شان را نیز بهبود می‌بخشد (ibid).

۵-۱. وضعیت آزمایشگاه‌های داخلی

در زمینه نوآوری، آزمایشگاه فناوری و نوآوری دانشگاه صنعتی شریف در چهار حوزه تخصصی زیست‌فناوری، هوافضا، مواد و ساخت پیشرفته و فناوری شناختی فعالیت می‌کند و از سال ۱۳۹۶ با حضور معاون پژوهشی دانشگاه صنعتی شریف به‌صورت رسمی کار خود را آغاز کرده است. این آزمایشگاه با دو واحد آزمایشگاهی و ۱۴ دفتر مجزا پذیرای ۱۴ تیم است که این تیم‌ها در مرحله اول، ایده‌هایشان بررسی و پس از مصاحبه با اعضای تیم برای استقرار پذیرفته می‌شوند. تیم‌ها پس از استقرار و گذراندن دوره‌های مختلف، شش ماه فرصت دارند تا به نمونه اولیه دست پیدا کنند. ایجاد فضایی برای تحقیق و پژوهش، آشنایی با روش‌های ایده‌پردازی و برگزاری کلاس‌هایی برای آشنایی با بازاریابی و تجاری‌سازی محصولات از برنامه‌هایی است که در این آزمایشگاه دنبال می‌شود (آنا، ۱۳۹۷).

از نمونه‌های موجود در زمینه آزمایشگاه مالی، آزمایشگاه محاسبات مالی دانشگاه خاتم را می‌توان مثال زد که با هدف انجام تحقیقات میان رشته‌ای در زمینه کاربرد روش‌های عددی و شبیه‌سازی کامپیوتری در محاسبات مالی، تأسیس شده است. در حال حاضر امکانات آزمایشگاه شامل ۱۰ دستگاه کامپیوتر است که ۴ عدد از آن‌ها، کامپیوترهای قدرتمند برای محاسبه و شبیه‌سازی هستند. هزینه راه‌اندازی این آزمایشگاه توسط صندوق نیکوکاری دانشگاه خاتم تأمین شده است (خاتم، ۱۳۹۷).
آزمایشگاه حسابداری دانشگاه الزهرا هم دارای ۲۳ سیستم کامپیوتری و یک تلویزیون ال‌سی‌دی است که جهت برگزاری کلاس‌های مختص رشته حسابداری و کارگاه‌های آموزشی شرکت سپیدار، همکاران سیستم، هلو، اسپاد و... مورد استفاده دانشجویان رشته حسابداری قرار می‌گیرد (الزهرا، ۱۳۹۷).

از آزمایشگاه تحقیقات دانشکده کسب‌وکار دانشگاه تهران، می‌توان به‌عنوان نمونه داخلی آزمایشگاه رفتاری نام برد. این آزمایشگاه با همکاری پارک علم و فناوری دانشگاه تهران و به‌منظور تسهیل تحقیقات محققین و دانشجویان در زمینه

1. www.khatam.atu.ac.ir

2. www.economics.alzahra.ac.ir

3. www.brllab.ir

جدول شماره ۱: آزمایشگاه‌های فعال در ۱۲ دانشکده برتر مدیریت جهان (Top universities, 2019)

جامع	رفتاری	مالی	نوآوری	کشور	نوع آزمایشگاه دانشگاه
×	✓	×	✓	آمریکا	Harvard
✓	✓	×	×	فرانسه	INSEAD
×	✓	×	×	انگلستان	لندن LBS
×	✓	✓	✓	آمریکا	MIT
×	✓	×	×	آمریکا	Pennsylvania
×	✓	✓	×	آمریکا	Stanford
×	✓	×	✓	انگلستان	Cambridge
×	×	✓	✓	انگلستان	Oxford
×	✓	×	×	انگلستان	لندن LSC
✓	×	×	×	ایتالیا	Bocconi
×	✓	✓	✓	آمریکا	Berkeley
×	×	×	✓	فرانسه	پاریس HEC

صورت محدود، استفاده آموزشی هم به عمل می‌آید. زمینه علمی آزمایشگاه جامع نیز، اختصاصی است. باید در نظر داشت که آزمایشگاه مدیریت از مراکز رشد و پارک‌های فناوری مجزا است. مراکز رشد به ابزارهای توسعه اقتصادی و برنامه‌هایی اطلاق می‌شوند که برای توسعه و سرعت بخشیدن به رشد شرکت‌های کارآفرین طراحی شده است (Barrow, 2001). اعضای مراکز رشد می‌توانند از طریق امکاناتی که دریافت می‌کنند، به کسب‌وکار و خدمات حرفه‌ای با کیفیت تر و ارزان تری دست پیدا کنند. در زمان شروع، مدیران کسب‌وکارهای جدید می‌توانند نیمی از وقتشان را برای موضوعات اجرایی سرمایه‌گذاری کنند که مدیریت آن‌ها در داخل مراکز رشد می‌تواند سریع تر و کارآمدتر باشد (Hansen et al., 2000).

همان‌طور که در جدول شماره ۲ نیز مشخص است نوع استفاده از آزمایشگاه نوآوری، آموزشی است و استفاده تحقیقاتی از آن صورت نمی‌گیرد. زمینه علمی استفاده از آزمایشگاه نوآوری بین‌رشته‌ای است و افراد از رشته‌های مختلف در آزمایشگاه حضور دارند و از آن استفاده می‌کنند. در آزمایشگاه مالی، نوع استفاده بیشتر آموزشی است هر چند استفاده تحقیقاتی هم از آن صورت می‌گیرد. زمینه علمی آزمایشگاه مالی اختصاصی است و معمولاً افراد مربوط به رشته مالی در آزمایشگاه فعالیت می‌کنند. نوع استفاده آزمایشگاه رفتاری، تحقیقاتی است و استفاده آموزشی خاصی در آن وجود ندارد. زمینه علمی آزمایشگاه رفتاری بین‌رشته‌ای است. نوع استفاده در آزمایشگاه جامع (علوم مدیریت) بیشتر به شکل تحقیقاتی است هر چند که از آن، به

جدول شماره ۲: نوع استفاده و زمینه علمی آزمایشگاه‌ها (تعداد تیک (✓) میزان نوع استفاده را نشان می‌دهد و علامت (×) نشانه عدم نوع استفاده است) (گودرزی و قربانی، ۱۳۹۷)

آزمایشگاه	نوع استفاده		زمینه علمی	
	آموزشی	تحقیقاتی	بین رشته‌ای	اختصاصی
آزمایشگاه نوآوری	✓	×	✓	×
آزمایشگاه مالی	✓✓	✓	×	✓
آزمایشگاه رفتاری	×	✓	✓	×
آزمایشگاه علوم مدیریت	✓	✓✓	×	✓

دانشگاه، استراتژی دانشگاه و آئین‌نامه‌ای که در این زمینه وجود دارد، توجه کرد و اقدامات در این حوزه صورت گیرد. پراکندگی اقدامات و انجام فعالیت‌های بدون برنامه و استراتژی، دانشگاه را به سمت انجام پروژه‌های جزیره‌ای و مقطعی پیش خواهد برد که منجر به اقدامات موازی و غیرضروری، عدم بهره‌برداری مناسب و اتلاف هزینه و زمان برای دانشگاه خواهد شد.

منابع

آنا (۱۳۹۷). ایده‌های خلاقانه در دانشگاه صنعتی شریف حمایت می‌شوند، قابل دسترس در: www.ana.ir/fa/news/10/319507

الزهر (۱۳۹۷). آزمایشگاه حسابداری، قابل دسترس در: www.economics.alzahra.ac.ir/page-economics/fa/9/form/pId12464

تهران (۱۳۹۷). آزمایشگاه تحقیقات کسب‌وکار، قابل دسترس در: www.brlab.ir

خاتم (۱۳۹۷). آزمایشگاه مالی محاسباتی خاتم، قابل دسترس در: خاتم-راه‌اندازی-آزمایشگاه-محاسبات-مالی/ www.khatam.atu.ac.ir/content

گودرزی، مهدی و قربانی، محمدحسین (۱۳۹۷). پیشنهاد تأسیس مجموعه آزمایشگاه‌های دانشکده مدیریت و حسابداری، طرح پژوهشی دانشکده مدیریت و حسابداری دانشگاه علامه طباطبائی.

ملک‌زاده، غلامرضا. کیانی‌نژاد، آزاده (۱۳۹۰). بررسی شاخص‌های فردی مؤثر مدیران شرکت‌های فناور نوپا (مطالعه موردی شرکت‌های مستقر در پارک علم و فناوری خراسان)، فصل‌نامه تخصصی پارک‌ها و مراکز رشد، ۷ (۲۶).

وایسما، یوهان جی؛ اتزکوویتز، هنری؛ گیپ، آلن (۱۳۹۵). دانشگاه نسل سوم و دانشگاه کارآفرین، (ترجمه ایرج نبی‌پور). چاپ اول، انتشارات دانشگاه علوم پزشکی بوشهر.

Australian Academy of the Humanities (2018). Integrated research infrastructure for humanities, arts and culture discussion paper. March 2018 Retrieved: <https://www.humanities.org.au/wp-content/uploads/2018/03/AAH-HAC-Data-Summit-Discussion-Paper.pdf>.

Bhan Ahuja, S (2019). Why Innovation Labs Fail, and How to Ensure Yours Doesn't, *Harvard Business Review*, July 22.

Barrow, C. (2001). *Incubators: A Realist's Guide to the World's New Business Accelerators*. New York: Wiley.

Berlin (2011). Recommendations on Research Infrastructures in Humanities and Social Sciences, Drs. 10465-11, Berlin 28 01 2011,

از سوی دیگر، پارک علم و فناوری، سازمانی است که در جهت کاهش شکاف بین بخش‌های آموزش و تحقیقات با بخش تولید و خدمات در دنیای امروز فعالیت می‌کند. در تعریف دیگر، پارک‌های علم و فناوری، سازمان‌هایی هستند که به وسیله متخصصان حرفه‌ای مدیریت می‌شوند و پایگاهی ملی- محلی برای جذب، تطبیق، ابداع و نشر فناوری‌های نوین هستند که با تأکید بر فناوری، افزایش قابلیت و بهینه‌سازی فناوری بومی در جهت تقویت توان نوآوری کشور حرکت می‌کنند (ملک‌زاده و کیانی‌نژاد، ۱۳۹۰).

به‌طور کلی آزمایشگاه‌های مدیریت، مکانی امن برای افراد آکادمیک و سازمان‌ها جهت انجام آزمایش و پروژه‌های خاص است. آزمایشگاه مکانی کاملاً جدید برای دستیابی و حل مشکلات جامعه یا سازمان خاص از طریق آزمایش و تکرار است. هدف نهایی آزمایشگاه‌ها تولید محصولات است که برای مخاطبان اصلی و سرمایه‌گذاران مفید باشد (Bhan Ahuja, 2019). محیط آزمایشگاه نزدیک به محیط پارک‌های علم و فناوری است با این تفاوت که در پارک‌های علم و فناوری افراد بیشتر به دنبال ابداع و نوآوری و تولید محصولات خاص هستند اما در آزمایشگاه بیشتر محققان به دنبال آزمایش و تکرار تحقیقات و پروژه‌ها و بررسی مسائل مختلف جامعه و سازمان‌ها هستند. علاوه‌براین در آزمایشگاه‌ها اهداف آموزشی خاصی هم لحاظ می‌شود. به عنوان مثال در ساعات خاص، آزمایشگاه تبدیل به کلاس آموزشی برای دانشجویان می‌شود (گودرزی و قربانی، ۱۳۹۷).

به‌طور کلی آزمایشگاه‌های مدیریت معمولاً با سه هدف کلی آموزش، پژوهش و مشارکت با بخش خصوصی و دولتی در جهت انتقال تجارب عملی، نقش مهمی در آماده‌سازی دانشجویان جهت جذب در بازار کار و گسترش و تقویت ارتباط بین دانشگاه و صنعت دارند. این موضوع موجب شده است که در بسیاری از دانشگاه‌های جهان، اقدام به ایجاد چنین آزمایشگاهی نمایند.

راه‌اندازی آزمایشگاه در درجه اول نیازمند داشتن یک راهبردی مشخص و برنامه کلان، همکاری مدیران ارشد دانشگاه و دانشکده‌های زیرمجموعه و هم‌چنین مشارکت اعضای هیأت علمی و دانشجویان شاغل به تحصیل به خصوص در دوره‌های دکتری و کارشناسی ارشد است. در همین راستا، مشخص شدن شرکای کلیدی دانشگاه در هنگام راه‌اندازی و بهره‌برداری از آن در اولویت دوم قرار می‌گیرد. سپس موضوع تأمین منابع و نیز تخصیص محل مناسب و تهیه تجهیزات لازم (اعم از تجهیزات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری) در دستور کار قرار می‌گیرد. مسئله‌ای که باید در این بین به آن توجه شود این است که هر آزمایشگاه موجود در جهان یا هر ایده موجود در زمینه راه‌اندازی آزمایشگاه بدون شناخت و تفکر در خصوص کارکردها و مخاطبان آن نباید در یک دانشگاه راه‌اندازی شود. به منظور ایجاد آزمایشگاه باید به نوع

wissenschaftsrat.

Dittrich, E. (2015). *The Sustainable Laboratory Handbook: Design, Equipment, Operation*. John Wiley & Sons.

Hansen, M. T., Chesborough, H. W., Nohria, N., and Sull, D. N. (2000). Newwork incubators: Hothouses of the new economy. *Harvard Business Review*, September-October: 7-1-84.

Harvard (2018). Retrieved: <https://innovationlabs.harvard.edu>

lund (2018). Retrieved: <http://www.humlab.lu.se/en/about/>

Marshal (2018). <https://www.marshall.usc.edu/faculty-research/centers-excellence/brittingham-social-enterprise-lab>.

Merriam-webster, (2017). Retrieved: www.merriam-webster.com/dictionary/laboratory

Msl.aueb.gr (2018). Retrieved: <https://msl.aueb.gr/>

Sdabocconi (2018). Retrieved: <https://www.sdabocconi.it/en/site/management-science-lab>.

Shulman, L. S., & Tamir, P. (1973). Research on teaching in the natural sciences." In R.M.W. Travers, (Ed.), *Second handbook of research on teaching*. Rand McNally.

Susan R. Singer, Margaret L. Hilton, and Heidi A (2006). *America's Lab Report: Investigations in High School Science, the national academies press*.

Top universities (2019). Retrieved: [www.topuniversities.com/university-rankings/university-subject-rankings/2019/business-management studies](http://www.topuniversities.com/university-rankings/university-subject-rankings/2019/business-management-studies).

Unicef. (2012). *Innovation labs. A Do-It-Yourself Guide*.

Uottawa (2017). Retrieved: <http://uottawa.libguides.com>

A Look at Existing Laboratories in World Faculty of Management

Mehdi Goodarzi¹

Mohammad Hosein Ghorbani²

Abstract:

Around the world, the educational system of universities is changing to meet the needs of society. Research infrastructures have played an important role in all fields of science for the advancement of scientific knowledge, especially in the humanities and social sciences, and their research infrastructures have evolved over the last decade. One of the infrastructures that many humanities universities are trying to set up is a management lab. It is currently relying on the Management Laboratory as a valuable component in the research and education of universities. The development of the lab can promote products and products and thus make the university profitable. Examination of teaching and research facilities at many universities around the world, from top management universities such as Oxford and MIT to mid-level universities such as Nottingham and Utrecht, suggest that many of these universities have they have set up a local lab called the Laboratory of Management and Economics. The approach of this research is qualitative and library study methods have been used to collect the required information. The results show that laboratories in the field of world management can be classified into four laboratories of innovation, behavioral, financial and comprehensive. The results also show that setting up and using a management lab primarily requires a clear strategy and macro plan, collaboration between senior university and subordinate colleges, as well as the involvement of faculty and students.

Keywords: Faculty of Management Lab, Innovation Lab, Financial Lab, Behavioral Lab, Comprehensive Lab

1. Assistant Professor in Allameh Tabataba'i University

2. Phd Student in Allameh Tabataba'i University